

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitusperiaatteet

Päätetty strategisen tutkimuksen neuvoston kokouksessa 11.9.2023

1. Johdanto

Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN) toimii Suomen Akatemian yhteydessä ja rahoittaa ratkaisukeskeistä ja ilmiölähtöistä ohjelmamuotoista tutkimusta. Valtioneuvosto päättää STN:n aloitteesta vuosittaiset strategisen tutkimuksen teema-alueet, joista STN käynnistää tutkimusohjelmia. Rahoitettavien hankkeiden tulee olla tieteellisesti korkealaatuisia sekä yhteiskunnallisesti merkittäviä ja vaikuttavia. Vuorovaikutus tutkijoiden ja tiedon hyödyntäjien välillä koko hankekaaren ajan on oleellinen osa strategista tutkimusta.

STN noudattaa Suomen Akatemian tutkimusrahoituspäätösten perusteita soveltuvin osin. Tässä dokumentissa määritellään STN:n erikseen päättämät, Akatemian perusteista poikkeavat rahoitusperiaatteet. Lisäksi toimintaa ohjaavat laki ja asetus Suomen Akatemiasta ja Suomen Akatemian johtosääntö. Tutkimusrahoituksen käytännön toteutusta kuvataan tarkemmin Suomen Akatemian rahoitusehdoissa sekä voimassa olevissa hakuilmoituksissa.

2. Rahoituksen hakeminen

2.1 Ohjelmien hankehaku

Strategisen tutkimuksen rahoitusta voidaan myöntää konsortiolle, jolla on yksi yhteinen tutkimus- ja vuorovaikutussuunnitelma sekä rahoitussuunnitelma. Laaja-alaisuuden ja monitieteisyyden saavuttamiseksi konsortioon tulee osallistua vähintään kolme eri organisaatiota. Konsortiossa tehtävän tutkimustyön tulee lisäksi kuulua vähintään kolmen Suomen Akatemian tutkimusalaluokittelun mukaisen tutkimusalan piiriin.

Ohjelmissa rahoitetut konsortiohankkeet ovat 3–6-vuotisia. Tutkimussuunnitelma laaditaan koko hankekaudelle, mutta yli 4-vuotisissa ohjelmissa rahoitusta haetaan pääsääntöisesti kahdessa osassa. Tällöin ohjelmakauden puolivälissä järjestetään hankkeiden toiminnan välitarkastelu ja jatkohaku. Tässä yhteydessä konsortiot raportoivat toiminnastaan ja lähettävät päivitetyn tutkimus- ja rahoitussuunnitelman toiselle rahoituskaudelle.

STN:n hankehakuihin liittyy myös rahoituksellisia erityispiirteitä. Ensinnäkin rahoitus on täysimääräistä ja kokonaiskustannusmallin mukaista. Toisekseen konsortion rahoitussuunnitelma voi sisältää myös konsortion johtajan sekä osahankkeiden ja työpakettien

johtajien kokoaikaisen palkkauksen.

STN kannustaa hakijoita suunnittelemaan kansainvälistä yhteistyötä, jonka avulla edistetään parhaaseen tieteelliseen tietoon perustuvaa ymmärrystä ja yhteiskunnallisia ratkaisuja Suomessa. Rahoitusta ei enää uusien ohjelmien hankehauissa myönnetä ulkomaisiin suorituspaikkoihin. Kotimaiset suorituspaikat voivat kuitenkin hakea strategisen tutkimuksen hankkeissa rahoitusta kansainväliseen yhteistyöhön ja liikkuvuuteen Suomen Akatemian rahoitusehtojen mukaisesti.

Pääsääntöisesti STN:n rahoituksella ei tueta taloudellista toimintaa. Taloudellisena toimintana pidetään tavaroiden ja palvelujen tarjoamista markkinoilla. Rahoitusta voidaan kuitenkin myöntää taloudelliselle toimijalle, mikäli rahoitettava toiminta ei ole taloudellista toimintaa ja toimijan taloudellinen toiminta on erotettavissa rahoitettavasta toiminnasta kirjanpidollisesti tai mikäli rahoitus on myönnettävissä de minimis -asetuksen mukaisena (komission asetus 1407/2013).

2.2 Ohjelmajohtajahaku

Jokaiselle strategisen tutkimuksen ohjelmalle valitaan osa-aikainen ohjelmajohtaja, joka työskentelee omassa taustaorganisaatiossaan, kuten yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa. Ohjelmajohtaja vastaa ohjelmatasoisesta vuorovaikutustyön kehittämisestä ja ohjelmarajat ylittävästä yhteistyöstä sekä edistää strategisen tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu fasilitoida ohjelman tavoitteiden täsmentämistä ja niiden toteutumisen seuranta yhteistyössä hankkeiden ja STN:n kanssa.

Ohjelmajohtajarahoitusta haetaan hankerahoituksena. Rahoitus haetaan ohjelmajohtajan taustaorganisaatiolle, ja se muodostuu ohjelmajohtajan osa-aikaisen työn palkkakustannuksista sekä ohjelman johtamisen toimintakustannuksista. Ohjelmajohtajalta edellytetään merkittävää panosta myös strategisen tutkimuksen yhteiseen ohjelma- ja vaikuttavuustoimintaan. Vaikka ohjelmajohtajarahoitusta voidaan tarvittaessa käyttää myös ohjelmajohtajaa avustavien henkilöiden palkkakustannuksiin, säilyy vastuu ohjelmajohtajatoiminnasta rahoituksen saaneella henkilöllä, ja laskutetuista työtunneista suurimman osan on kohdistuttava hänen tekemäänsä työhön. Haetut palkkakustannukset vastaavat 40–60 prosentin osuutta työajasta johdettavana olevien ohjelmien määrästä riippuen. Lisäksi toimintamenoihin voidaan myöntää rahoitusta enintään 1000 euroa kuukaudessa kutakin johdettua ohjelmaa kohden.

3. Hakemusten arviointi

Hakemusarvioinnissa tukeudutaan Akatemian tavanomaisiin vertaisarviointikäytänteisiin ja tietojärjestelmiin.

3.1 Ohjelmien hankehaku

STN:n tutkimusohjelmiin lähetettyjä hakemuksia arvioidaan sekä hankkeiden tieteellisen laadun että yhteiskunnallisen merkityksen ja vaikuttavuuden perusteella. Hakemukseen liitettävässä tutkimus- ja vuorovaikutussuunnitelmassa kuvataan niin hankkeen tieteellinen toiminta kuin yhteiskunnallinen merkitys. STN käyttää rahoitettavien hankkeiden valintaperusteina asiantuntijapaneelien arvioita hakemusten tieteellisestä laadusta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä, mahdollisia hakijoiden haastatteluja sekä ohjelmahaulle mahdollisesti asetettujen tiedepoliittisten tavoitteiden toteutumista. Lisäksi valinnoissa otetaan huomioon ohjelmakokonaisuuden muodostumiseen liittyvät näkökohdat.

3.2 Ohjelmajohtajahaku

Ohjelmajohtajien hakemukset arvioi ulkopuolisista asiantuntijoista ja strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenistä koostuva valmisteluryhmä. Valmisteluryhmä arvioi kunkin hakemuksen kolmen osa-alueen perusteella: hakijan yhteiskunnallisten verkostojen ja tieteellisen asiantuntemuksen sopivuus ohjelmaan, toimintasuunnitelman laatu ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. STN:n ohjelmajohtajapäätökset perustuvat kokonaiskuvaan, joka muodostuu hakijoiden haastatteluista ja hakemuksista sekä hakuilmoituksessa mainittujen tiedepoliittisten tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi valinnoissa otetaan huomioon ohjelmakokonaisuuden muodostumiseen liittyvät näkökohdat.

4. Rahoituksen ehdot ja käyttö

Konsortiolle on nimettävä johtaja ja vuorovaikutusvastaava. Konsortion johtajalla tulee olla tohtorintutkinto ja dosentin arvo tai dosentin arvoa vastaava kokemus tutkijana.

Strategisen tutkimuksen neuvosto edellyttää, että konsortion johtaja sitoutuu riittävällä työpanoksella konsortion johtamistehtävään. Konsortion johtaja voi toimia kyseisessä tehtävässä vain yhdessä STN:n rahoittamassa konsortiossa kerrallaan. Konsortion osahankkeen tai työpaketin johtajana toimivalla henkilöllä ei myöskään saa olla vastaavia tehtäviä saman tutkimusohjelman muissa konsortioissa. Suomen Akatemian huippuyksiköiden johtajat eivät voi toimia STN-konsortioissa konsortion johtajina.

Ohjelmajohtaja voi toimia kyseisessä tehtävässä korkeintaan kahdessa STN:n rahoittamassa ohjelmassa kerrallaan. Ohjelmajohtaja ei voi toimia johtamassaan tutkimusohjelmassa konsortion, osahankkeen tai työpaketin johtajana. Suomen Akatemian huippuyksiköiden johtajat eivät voi toimia STN-ohjelmissa ohjelmajohtajina.

Hakemusta ei tutkita (eli käsitellä), jos hakija on osallistunut haettavana olevan tutkimusohjelman suunnitteluun tai seurannut valmistelutyötä tavalla, joka on omiaan tuottamaan hänelle kilpailuetua muihin hakijoihin nähden. Suomen Akatemian hallituksen,

tieteellisen toimikunnan sekä strategisen tutkimuksen neuvoston jäsenen hakemusta ei hänen toimikautensa aikana tutkita. Hakemusta ei tutkita myöskään, mikäli edellä mainitun toimielimen jäsen toimii työpaketin johtajana strategisen tutkimuksen konsortiossa.

STN-rahoitus on ohjelmamuotoista. STN:n myöntämän rahoituksen rahoituskautta voidaan pidentää Suomen Akatemian rahoitusehdoissa mainituista perustelluista syistä. Mikäli pidennystä haetaan osahankkeessa työskentelevän henkilön palkkaan ja muihin kuluihin edellä mainittujen syiden nojalla, on muutoshakemuksessa perusteltava rahoituskauden jatkaminen ja kuvattava, miten kyseinen henkilö edistää hankkeen tutkimus- ja vuorovaikutussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista pidennyksen aikana. Pidennys ei kuitenkaan vaikuta ohjelman ja kyseisen konsortion keston tai konsortion loppuraportoinnin ja arvioinnin ajankohtaan. Rahoituskauden pidennyksen aikana osahanke voi laskuttaa vain kyseessä olevan henkilön palkka- ja muita kuluja.

Koska yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen pyrkiminen on ominaista strategisen tutkimuksen ohjelmille, rahoitettujen konsortioiden ja ohjelmajohtajien edellytetään osallistuvan aktiivisesti sekä oman ohjelmansa vuorovaikutustyöhön että strategisen tutkimuksen yhteiseen vaikuttavuustoimintaan.

Strategisen tutkimuksen vaikuttavuudelle on tärkeää hankkeissa tuotettujen tutkimusaineistojen, tieteellisten julkaisujen ja muiden tuotosten helppo saatavuus ohjelmakauden päättymisen jälkeenkin. Tästä syystä on toivottavaa, että suorituspaikka sitoutuu ylläpitämään hankkeiden verkkosivuja vielä 3–5 vuotta rahoituskauden päättymisen jälkeenkin.

5. Vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

STN vastaa rahoittamiensa hankkeiden seurannasta ja vaikuttavuuden arvioinnista. Rahoitetut hankkeet raportoivat toiminnastaan ja sen vaikutuksista sekä rahoituskauden aikana että rahoituksen päätyttyä. Myös ohjelmajohtajilla on raportointivelvollisuus. Seuranta ja arviointi palvelevat osaltaan valtionavustuslaissa määriteltyä valvontatehtävää.

Rahoituskauden aikaisen seurannan tarkoituksena on 1) kannustaa hankkeita ja ohjelmajohtajia tarkastelemaan säännöllisesti toimintaansa suhteessa tutkimusohjelman yhteisiin ja hankkeen tai ohjelmajohtajan omiin vaikuttavuustavoitteisiin, 2) koota tietoa strategisen tutkimuksen yhteistä ohjelma- ja vaikuttavuustoimintaa sekä viestintää varten ja 3) kerryttää tietoa hankkeiden ja ohjelmajohtajien toiminnasta vaikuttavuusarviointia varten.

Vaikuttavuuden arviointi voi kohdistua sekä käynnissä oleviin että päättyneisiin ohjelmiin ja hankkeisiin. Tavoitteena on arvioida STN:n rahoituksen avulla toteutunutta ja mahdollisesti tulevaisuudessa toteutuvaa tieteellistä ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä kehittää strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentin toimintaa. Arviointi kohdistuu rahoitetun

tutkimus- ja vuorovaikutustoiminnan prosesseihin, tuotoksiin ja tuloksiin sekä niiden havaittuihin tai ennakoituihin vaikutuksiin. Erityisesti kiinnitetään huomiota monitieteisen työskentelyn tuloksellisuuteen ja kykyyn uudistaa tutkimusta. Vaikuttavuuden arvioinnissa otetaan huomioon ohjelma- ja hankekohtaiset erityispiirteet sekä tieteen erilaiset yhteiskunnalliset roolit.

Seuranta ja arviointi noudattavat avoimen ja vastuullisen tieteen periaatteita mm. siten, että käytettävät aineistot sekä arvioinnin tulokset julkaistaan mahdollisuuksien mukaan avoimesti. Käytetyt menetelmät ovat läpinäkyviä ja arvioinnin määrälliset tarkastelut toistettavia. Seuranta- ja arviointijärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta myös tarkastellaan säännöllisin väliajoin.